

PETROZSÉNY és VIDÉKE

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI és VEGYES TARTALMU HETILAP. — MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

A lap előfizetési ára:

Egy negyedévre 2 kor.
Fél évre 4 .

Egészévre 8 kor.
Egyes szám ára . . . 20 fil.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Petrozsény és Vidéke” szerkesztőségéhez; az előfizetések pedig a kiadóhivatalhoz küldendők. Hirdetések, valamint nyílttéri közlemények mérsékelt áron számíttatnak.

A vadházasság.

A vadházasság terjed mindenfelé. Terjedésének melegágyát bányahelyeken találjuk fel leginkább. Még az első pár emberben is meg volt a szeméremérzet; ők elakartak rejtőzni szegyenőnkben még az isten elől is, a bűn-tudat üzte hajtotta és szerették volna jóvátenni hibájukat. Ma azt tapasztaljuk, hogy különösen a munkásosztály kebelében a szégyenérzet is kiveszett. A vadházasság mindenfelé terjed. A szégyentelen paráznaemberek csak úgy váltogatják feleségeiket, mint a becsületes az öltöző ruhát. — Megromlott idők, megromlott erkölcsök. — Ennek a veszedelmes ellenségnek, ennek a romboló elemnek megsemmisítésére, a vadházasság terjedésének megakadályozására álljon már valahára talpra a társadalom azon rétege, a mely hathatos munkával a közérkölciséget annyira megmetyelvező eme ragályos betegséget közös erővel teljesen kiirtsa.

Lapunk hasábjain nem egyszer jelent meg már érdemleges cikk a vadházasságról; sokat töprengtünk sok mindent elkövettünk, hogy azokat valamiképp törvényes házasságokká tehesük. Azonban jóczélú törekvésünk legalább eddig legyőzhetetlen akadályba ütközött. Annak idején megindított mozgalmunk után a papok felvén a harcot, illetékes körökhöz, a szolgabírói hivatalokhoz fordultak, hogy a vadházásokat szétugrassza. De a legtöbbször ott kellett hagyni békében a vadházások ajtaját, mert ők mindannyiszor cselédkönyvet mutattak fel. A férfinak szerződésileg fogadott gazdasszonyt, cselédet és viszont a nőnek

fogadott gazdasági vezetőt jogában áll és szabad tartani. S a ki ilyenek igazolja magát a cselédkönyvvel, azt nem lehet helyétől megfosztani, kenyerkereső állásából szolgabíró urannak kizaklatni, mert inkább az áll tisztében, hogy a törvényes cselédet jogaiban megtartsa. És így a cselédkönyv olyan köpenyegül szolgál, mely alatt nyugton lehetnek a vadházások; vagy hasonlattal szólva, a cselédkönyv „utlevél” az erkölcselenség sötét birodalmába. Holott valódi rendeltetése szerint, jogok és törvények kriteriuma, — nem rontó hanem építő eszköznek van szánva az állam által.

Tömrőlünk, vegyük kezünkbe ez ügyet, találjunk módot, keressünk eszközt a vadházások Eldorádájának megromlására, ezt követeli az illetékes faktoroktól a társadalom morálitása; rendezzenek bátor kézzel; legyenek a nagy köz érdekében urai a helyzetnek.

Régebben a Székelyföld minden részében (egy-egy vidéken ma is feltaláljuk) a vadházasságban élők épen úgy mint a bukott nők a botrányos életük közé számíttattak, mint ilyenek eklezsia követés alá tartoznak s mindaddig míg ezen megsegényítő büntetést ki nem állották, a felekezetükhöz tartozó templomokból ki voltak zárva, nem áldozhattak, urvacsorával stb. nem élhettek. — Ha talán papjaink között megvolna a szó valódi értelmében vett harmonia, lehullana az a nagy válaszfal, a melyet felépített a felekezetek iránti féltékenység, értekezletek után beható, érdemleges részletes megbeszélés tárgyává tennék ez ügyet s együttesen állapítanak meg egy oly módozatot, mely kiirtását czélozná a társadalom eme konkolyának, — talán némi segítségére lehetnének

azoknak az irányító s vidékünkön legszélesebb működési térrel rendelkező vezető közegeknek.

Mennyi keserűségtől, mennyi nyomorúságtól — bánattól árvaságtól ovának meg erőlyes fellépéseikkel egyes családtagokat, különösen pedig az ártatlan jövő nemzedéket, kiket a vadházasságban élők sodornak a legtöbbször kétségbeejtő helyzetbe. Nem az első eset már az ilyen „öszszeállottaknál”, hogy midőn az idő vasfoga mély barázdák alakjában látszik meg a gyöngébb házastárs arcán, a férfi egyszerűen, — mert már régi, ocska, nem kelt többé ingert, hátat fordít faképnél hagyja az asszonyt — másvidéken új tanyát út s folytatja büntetlenül ebbeli kedvtelését rá sem hederítve, hogy a régi fészekben árvák maradtak, kenyerkereső nélkül. Láttuk már, hogy milyen szomorú sors várt egyes bányaszerencsétlenségek után azon elszerecsétlenülültek vadházasságból származott gyermekeire, — kik a társadálakból ilyen esetekben, ellátási kedvezményekre nem számíthatnak.

Hol keressük és hol találjuk meg az orvost és az orvoságot, hol találhatjuk meg azokat a tényezőket, azokat a faktorokat, a kik a társadalomra nézve eme káros következményekkel járó bajok terjedése elé gátat tudnának vetni?

Megmondjuk.

A természet Ura és annak végtelen messzeségre és időkre kiterjedő keze megáldotta e hátszéli végpontot, a Zsilvölgyet annyi és annyiféle kincsesel, hogy magasztalni fogják időről-időre évszázadokon át az egek láthatatlan Urának emberi észszel ki nem számítható jóságát az utódok.

„Petrozsény és Vidéke” tárczája.

A vallás a művészetekben.

(Eszétikái csevegés.)

A vallás alapja az ember erkölcsi létének. Idők folyamán a vallásosság, az Istenben való hit sokféle-képen változott. Volt kor, a midőn elvetették a pozitív vallást. Ez a francia forradalom idejébe esik, midőn a jakobinusok az Ész kultuszát vallották. De már a legszélsőbb forradalmár, Robespierre észrevette az erkölcsi zuhlást; birt annyi erővel, hogy feltartóztassa ezt a valásellenes áramlatot és visszaállítsa a „legfelsőbb lény” tiszteletét. Nyilvánvaló lett, hogy vallás nélkül nincs élet. Az istenben való hit mindenhol létezik és uralkodik. Ennek a mindenfelé megnyilatkozó hatalomnak a legmagasztosabb kifejezést a művész tudja megadni.

Téves nézet; mert a festő esetjével, az író tolálával, a szobrász vésőjével, a zenész hangjaival mindannyian képesek erre.

Nem emeli-e vallásos érzületünket, ha Guido Reni Krisztus-fejét, ezt a bánatosan megható, fájdalmas arcot szemléljük, ha Dante halhatatlan vallásos eposzát, a Divina Comediát olvassuk, vagy ha egy ég felé törő himnusz akkordjait hallgatjuk?

Nem költik-e fel ezek is az istenség tudatát lelünkben?

A művész is lehet a vallás hirdetője.

A művész is képes elzengeni, hogy:

— Te Deum laudamus!

A régi népek közül különösen a görög nép volt az, a melynél a művészetek a hit, a vallás szolgálatába szegődtek. A szobrászok, mint Praxiteles vagy Phydias, isteneik alakját örökítették meg. Előnyös volt rájuk nézve az a körülmény, hogy a görög népnek sajátja volt a szép iránti vonzódás. Ezért isteneiket sem képzeltek eljlesztő külsejű torzalakoknak vagy szörnyetegeknek, mint a többi, akkor élő népek, hanem azt tartották, hogy oly alakkal bírnak, mint maguk az emberek. A görög nép isteneit emberi formába öltöztette. Így azután, ha a szobrász valamelyik isten képét ábrázolta, mindig az embert vette mintaképül.

A görög szobrok plasztizitását máig bámuljuk. Múltán, mert a görög ismerte az emberi testet. A görög faj szép volt. S ha az utókor elragadtatással egyes bámulattal szemléli Praxiteles chef d'oeuvre-jét, a enidosi Aphroditét, gondolja el, hogy egy Phryne-t vagy Cratina-t örökített meg a művész vésője.

De nemcsak a szobrászat, hanem a művészetek művészete: a költészet is sokat kölcsönzött a vallásos elemből.

A görögök két nagy eposza, az Ilyas és Odyssea, amelyeket a világirodalom története az első helyen említ, keresztül és keresztül vannak szöve vallási vonatkozásokkal. Az emberek sorsát az istenek intézik, kik lejönnek az Olympos hegyéről és elvegyülnek a nép közé. Segítséget nyújtanak kedveltjeiknek és megvédelmek őket az ellenség fegyverétől. Megjutalmazták az erényt, különösen a bátorságot, de szigorúan büntetik a nagyravágyást. Az ó-kor költői, Homeros, Hesiodos, kizárólagosan eme mythoszok, istenregék után indultak. Oly különös mondhatatlan varázst viselnek

ezen a költői termékek. Hellas felhőlen kék égboltja mosolyog reánk. A nap aranyugrai kedves idylkus képeket világítanak meg.

A középkor szakadatlan harczaival, küzdelmeivel nem volt alkalmas a művészetek felvirágozására. A keresztes háborúk folyamán keletkezett ugyan költészet, de a művészetek többi ágai tökéletesen el voltak hanyagolva.

A középkor végére, a 15-dik század elejére esik a renaissance ideje. A szó maga azt jelenti, hogy új-jászületés. Ujjászületése is volt ez az idő nemcsak az emberi gondolkodásnak és világnézetnek, hanem szép-művészetnek is. Ujjászületett az ember gondolkodása annyiban, hogy szakított a régi aszkétikus világnézettel, amely a földet siralomvölgynek tekintette; ujjászülettek a művészetek is, mivel eltérőleg eddigi fejlődésüktől, más, helyesebb irányt választottak.

A renaissance korába esnek az ember legnagyobb-szerűbb alkotásai, a szobrászat, építészet, festészet műremekei. A költészet is ekkor emelkedett legmagasabbra. A művészi termékek egy Raphael, Michelangelo, Dante neveihez fűződnek. A renaissance művészeinek főtürekvésük az antik görög eszménység kifejezésére juttatása. S mivel a régi görögök művészete tulnyomóan vallásos jellegű volt, szükségképpen az új áramlat se zárta ki magából azon elemeket, amelyeket mintaképeiben feltalált. A renaissance művészei, szintén vallásos modorban alkottak műveiket.

A festők közül az első helyet foglalja el Raphael Santi, a florenzi iskola feje és egyuttal utolérhetetlen mestere a festészetnek. Képei, melyeknek legnagyobb része a római vatikánban vannak, keveset kivéve val-

— Ezeknek a nagymérvű kincseknek kiaknázására a haladás teremtett hangyaszorgalommal és a kor színvonalán álló tudással rendelkező szakembereket. — Részvénytársulatok és egyesületek mélyítik és furják át keresztül-kasul a földgyomrát, idegenből jött, valamint az őslakók és az ő saját részvényeseik javára. Tisztelettel emelünk kalapot e társulatok előtt. Belátták már rég, hogy „tudomány nélkül elvész a nép”. Szébbnél-szebb kulturális intézményeink az egyes társulatok bölcsen gondolkodó vezetőinek támogatásával utánjárásával lettek megteremtve. Innen, ezektől az uraktól, az ő áldásos működésüktől várhatjuk az elromlott erkölcsöknek, a vadházasságban élőknek megjavítását is. Befolyásuk olyan méretű, mint egyetlen hatóságnak sem. Be kell lássá mindenki, hogy csak a kenyéradó az igazi irányadó. Kísérje ez irányu működésüket is Isten áldása!

(F.)

Takarmányhiány.

Az éltető napsugarak az idei nyáron kelletén túl szolgáltattak hőséget. Oly sok volt a jóból, hogy miként az egyszeri parasztnyecske elpanaszolta, hogy nem szereti az ura, mert még egyszer se verte meg, mi is kívántuk az ég haragos arcát látni; epedtünk, hogy ledörögje és alaposan helyben hagyja földünket erőteljes esőviháttal. De a nap állhatatosan és vidáman mosolygott, csurgattatta az emberekről az izzadságot.

A nap nyájassága leginkább a földet boszantotta; annyira megharagudott, hogy nem törődött a reá bízott vetésekkel. S ebben az esetben, ha ketten veszekednek a harmadik — nem nevet, mert a nap és a föld összekülömbözésének mi iszszuk meg a levét.

Máskor se szoktunk takarmányban bővelkedni az új, zöld takarmány ideje előtt. Korpával szecskaival etetjük az állatokat, míg szénát, répát és egyéb friss takarmányhoz juthatnak. A takarmányhiány idejének elmúlása után fellelegzik a gazda, látván, mily mohó étvágyal fogyasztja jószágát a neki nyújtott abrakot, s mint hizik, erősödik. Az idén azonban a takarmányra felhangzott a vészkiáltás: „Nincs takarmány!”

Gyors segítség szükségére forgott fenn. A kormány sietett is a takarmány szállítására vonatkozó kedvezményes életbe léptetni. Együttal megtiltotta a takarmány kivitelét, hogy a meglévő takarmány itt maradjon az országban.

A fenyegető veszély láttára a törvényhatóságok és városok is megkezdtek akciójukat, hogy a rossz termés és a takarmány hiány következtében beálló inséget a

legsúlyosabb mederbe szorítsák és csökkentseik pusztító hatását.

Most az Országos Magyar Gazdasági Egyesület is akcióba lépett. Fel fogja kérni a gazdasági egyesületeket, hogy a kormány által alakítandó inség-bizottságban részt vegyenek, a takarmány- és vetőmagszükségletet összeírják s ha kell, a kormány anyagi támogatásával közös beszerzéséről gondoskodjanak. Mint-hogy a már engedélyezett vasúti tarifakedvezmények alig lesznek elegendők, ennél fogva szükség esetén kibővítésük iránt meg fogják tenni a kellő lépéseket.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület a praktikus intézkedésekért dícsért illeti, mert csak ily hathatós intézkedések révén remélhető, hogy a nép nyomorát némileg csökkenteni lesz lehetséges.

A szomszéd Romániában, hol a takarmány hiány a nagyobb hőség következtében még nagyobb arányban látszik fellépni szintén megtették az intézkedéseket; elrendelték egyes erdővidékeken a zöld falevelek összegyűjtését, a felesleg ágak levágását s árnyékos helyen való megszáraztatását mi által a takarmány pótlásán ohajtanak lendíteni. Ez az intézkedés megszívlelendő volna a Zsilvölgyében is hol, a mint tudjuk a marhaállomány egész tavaszon át fahéjra s rügyekre ragodik.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Kinevezés.** Deák Béla petrozsényi pénzügyőri birtoshelyettes, ki, a mint ezen előléptetésből is látható, Petrozsényben elismerésre méltó működést tanúsított, a pénzügyminiszter kinevezte pénzügyőri biztossá s áthelyezte Rózsahegyre.

— **A kincstári bányák** haszonbérletének meghosszabbítása a Salgótarjáni bányatársulat és a bányakincstár között már megtörtént. A salgótarjáni kőszénbánya társulat 1916-ig bezárólag újította már meg a szerződést némi módosítással, azokra a bányarészekre nézve, melyeket már a brassaiak is birtak haszonbérbe.

— **Ipariskolánk érdekében,** annak tantestülete Schreiner József ipariskolai bizottsági elnök jelenlétében igen érdekes értekezletet tartott mult hó 31-én délután 3 órától kezdődőleg a társulati iskola helyiségében. Különös vitatárgyat képezte, jövőre nézve, a szaktanítás bevezetése. E tárgyhöz a tantestület minden egyes tagja érdemlegesen és szakszerűen hozzászólva, végeredményben elfogadtattott Schreiner József bizottsági elnöknek indítványa, a mely a szaktanítás bevezetésének célravezőségét bebiztosította. Csak az előkészítő bizt. egy tanórát; a többi három osztályban minden tantárgyat külön szakember tanít. A bekövetkezett tanévben a lemondás folytán megüresedett kereskedelmi tanítói állást Hakker Márton társulati hivatalnokkal töltötték be. — Magunk is beismerjük, hogy ez az újítás ipariskolánk életében haladást jelent. Most, hogy a

község a felügyelőbizottsággal karöltve igyekezett a tanerők igényeit elég méltányos mederbe terelve elégíteni ki, — a legszebb reményekkel várjuk az iskolai év végén az elérendő ideális eredményt.

— **Halál egy botlástól.** Rég forrott már a bosszu Biresa Györgye petrilai legényemberben Denyeszk Juon ugyan odaváló lakos ellen, ki őt mintegy két évvel ezelőtt a havason egy alkalommal istentelenül helyben hagyta. Mult hó 28-án este Biresa megleste, hogy Denyeszk mikor tér haza az özvegy Glodianné-féle koresmából. Mikor a háztól egy pár lépésre haladt, botjával egyet ütött a Denyeszk fejére. Denyeszk másnap kiszenvedett, Biresát pedig beszállították az ügyészséghez.

— **A „Művezetők Országos Szövetsége”-nek** két tagja Bazsola István elnök és Sárossy Győző ellenőr Budapestről, a szövetségnek egy helyben létesítendő osztályának szervezhetése szempontjából mult hó 28-án a Hercz-féle vendéglőben gyűlésre hívta össze az érdeklődőket. Elnök hosszas beszédben, részletesen kifejtve a szövetség nemes misszióját, mely e három cím körül működik: „A munkaképtelenek segélyezése,” — „Árvák és özvegyek eltartása” — és „Munkanélküliek foglalkoztatása” — a „Művezetők Országos Szövetségének 47-ik kerületi Petrozsényben” cím alatt megalakult. Egyszerre 37-en léptek be az egyesületbe, melynek helybeli elnökévé Ráth Gyulát, jegyzőjévé Stárk Jánost és pénztárnokává Oppert Sándort választották meg.

— **Beszélő számok.** A kereskedelmi miniszter a vezetése alatt álló miniszteriumban az ipartörvény revíziójára vonatkozó munkálatokat folyamatba tévén, a készítendő törvényjavaslat egyenmely intézkedésének megindokolása céljaira szükségesnek találta, hogy az önálló mesterek, továbbá a szerződöttetett tanoncok és a segédek számát iparáganként feltüntetve, ugyancsak a mező és erdőgazdasági valamint a bányászati iparművek stb. számára vonatkozó részletes statisztikai adatok rendelkezésre bocsátassanak. Érdekesnek véltük bemutatni olvasóközönségünknek azokat az előzményeket, amelyek büszkén beszélhetik el azt a haladást, a mely az utolsó néhány rövid év alatt vidékünkben, illetőleg a petrozsényi járásban történt. Az 1903. évi december hó 31-iki állapot szerint volt járásunkban: 239 önálló mester, 89 szerződöttetett tanonc és 468 segéd. Nincsenek e helyen kitüntetve, mert a pontos adatokhoz még nem juthattunk, az erdei iparágak és bányaműveknél foglalkoztatott egyének száma.

— **Megfertőztetik a Maleát.** Nem említünk nevet s így jó lesz mindazoknak, kik akár a takarítás könnyebb eszközölhetése, akár egyéb szempontból kizeteket közvetlen a part közelében állították fel — ismételjük — jó lesz, ha építményeiket onnan rövid időn belül eltávolítják. Egyik partbirtokos még azt is meg-merte tenni, hogy az árnyékszéktől a Malea felé le-szűrő árokfélét vezetett le. Jól nézünk ki. Ugyan így állunk a szemét és egyéb piszokfélékkel. Jóllehet elől-

lások tárgyuk. Ilyen utolsó műve a híres Transfiguráció, mely szintén egy bibliai eseményt örökít meg. A beteg fiút az apa Jézus apostolaihoz viszi, hogy segítsenek rajta. Ezek tanácstalanul állanak. Nem képesek a gonoszról megszállottat meggyógyítani. De segély jön váratlanul. Nem a földről, hanem a mennyből. A Megváltó szállt le az égből két prófétájával együtt, dícsfényvel körülvéve.

Ez a festmény, mely két látszólag külön, de tulajdonképpen egyív tartozó eseményt tár elénk, egy kompozíció nagyszerűsége, mint a mesteri szín és árnykezelés tekintetében egyedül áll a maga nemében. A föld nyomora és az ég derűje állnak itt szembe egymással: az ember tehetetlensége és tudatlansága és az isteni tökéletesség.

A velencei iskola is a renaissance idejében virágzott. Mestere Tizian volt.

A velencei kép-muzeum, az Accademia della bella Arti foglalja magában legkitünőbb alkotását: Mária mennybemenetelét, amit olaszul Assunta-nak neveznek. A földön állnak az apostolok. Komor, sötét alakok. Arcuk fölfele van fordítva. Valamennyi az ég felé tekint. Viselkedésük, taglejtéseik a borzalommal vegyes esodálatra engednek következtetni. Fejük fölött emelkedik az ég felé Mária. Magasztos isteni kifejezés a tiszta nyugodt arczon, ellentétben azzal az izgatott, lázas, egymáshoz toluó, árnyékba burkolt földi emberekhez, kiket inkább sejtünk, semmint látunk. Tizian e művében önmagát multa felül. A szemlélő hiába nézi azt a homályos apostol-csoportot.

Szeme mintegy akarata ellenére odatéved, ahova az égi fény esik, az isteni szűz alakjára.

Rafael és Tizian, az ecset művészetének ez a két halhatatlan örök érdemi maestroja, felismerték azt az irányt, melyet géniuszuknak követni kellett. Ők óriások voltak s alkotásaik is a hatalmas, a nagyszerű jellegét viselik magukon. Tudtak volna mást is teremteni. De méltóbb tárgy, amely inkább megillette volna teremő szellemüket, nem létezett. S ha az utókor szülte bámulva áll e mesterművek előtt, nem száll-e lelkebe valami titkos sejtélem? Mit esodál jobban? A művész lángelméjét, a mely alkotásában oly fényesen nyilvánul, vagy az istenség eszméjét, amely épen a művészt készítette, hogy teremtsen. Vagy csak azt akarta volna egy Rafael, egy Tizian, hogy egy festményt lássunk magunk előtt, semmi egyebet?

Nem azt akarták-e elérni, hogy lelkünket ragadják el azok a képek?

Más az, amikor az ember a művész kezét esodálja: Mily nagyszerű a rajz, az elhelyezés; a fény és árnyék mesteri kezelése mily élethűvé teszi a sima vásznat! Más az, amidőn az ember a művész szellemét esodálja!

Az előbbi maradjon a rajztanároknak, akik ily kicsinységekben látják az igazi művészetet. Hiszen ez eltanulható! Gyakorlat és szorgalom, ez az egész. De el nem sajátítható a művész belső lélekvilága. Azt szokták mondani, ha Raphael kezek nélkül is született volna, mégis nagy festőművész lenne.

Való. Ha nem is tudta volna lefesteni azt a képet, mely lelke előtt állott, el tudta volna mondani szavakkal, még pedig úgy, hogy mindenki megértette volna. Váson, ecset nélkül is élénk varázsolhatta volna a Megváltót, amint lejön két prófétájával a Tábor hegyére, segítséget hozandó a szerencsétleneknek.

Amint látjuk, a híres szobrászok, festők előszere-ttel merítették a hit világából. Ugyanigy a költők is. Ugyancsak a renaissance korába esik a legkitünőbb vallásos költemény: Dante örökbecsű „Comedia”-ja, a melyhez csak a későbbi kor fűzte a „divina” (istenti) jelzőt.

Nyilvánvaló, hogy a klasszikus művészetnek lényeges alkotórésze a vallásos elem. Felhasználták és alkalmazták ezt minden idők minden művészei. S ez irány maradóan értékű. Változhatik, módosulhat ugyan, de meg nem semmisülhet.

Mert létezik-e valami magasabb, nagyszerűbb, mint az istenség fogalma? Találhat-e ennél művész fenségesebb tárgyat. S képes-e valami jobban hatni lelkünkre, mint a midőn a költő verseivel, a szobrász vésőjével s a festő ecsetjével mintegy megközelíteni látszik az utólérhetetlent?

Nem lopózik-e az áhitat egy neme a legszkeptikusabb szívbe is?

Nem kell-e a kétkedőknek is leborulnia a földre?

Nem kell-e nékik is elzengeni azokkal a nagy művészekkel: Te Deum laudamus!

T.

járóságunk szigorúan meghagyta, hogy oda semmi szemetet, még tiszta földet sem szabad kihordani, a Malea partja megint szemétdombnak rakódó helye.

— **Helyreigazítás.** Az augusztus hó 6-án rendezett deákmulatságon a következő felülírtak voltak:

Wagner Gyula 7 kor., Dr. Schulek Jenő 4 kor., Janza Vazul 3 kor., Kluger Fülöp, Katona Sándor, Román Kálmán, Becker Dávid, özv. Grün Mórné, Jónás Gyula, Kantner János, Klein Bernát, Kohn Mór, Mirtse János, Rosenberg Salamon, Schäffer Mihály és Weisz Ignác 2-2 kor., Kohn Samu, Szmelik Emil, Szücs Béla és Dr. Weisz József 1-80-1-80 kor., Berger Adolfné, Berkovics Miksa, Csillag Gusztáv, Feiervérker József, Herman Adolf, Joánovics János, Kohn Sándor, Lövy Rezső, Marer József, Molnár Ottó, Mozes Majer, Pap Árpád, Reiner Lázár, Scheiber Lajos, Seidenfeld Lipót, Tribusz Gyula és Váradi Vilmos 1-1 kor., Esztergályos Ágoston, Grosz Henrik, Jeszenszky János, Mannheim Farkas, N. N., N. N., Dr. Poienaru főorvos, Popper Hugó, Schatzman Herman és Zádory Károly 80-80 fillér. Braun Arthur és ifj. Junger József 60-60 fillér. Svarecz Adolf 40 fillér.

— **Az utak** jókarban tartására nézve nálunk már megindultak a munkálatok. Ezt a körülményt azért említjük meg, hogy meggyőződést szerezzen érdemes elöljáróságunk arról, hogy lapunk nemcsak szemrehányást, hanem elismerést is tud osztogatni s őszintén nyilvánítni, hogy ez utóbbit szívesebben is tesszük, mint azelőbbi. Nagy kőgarmadák hirdetik, hogy utaink jókarban tartását az elöljáróság lelken viseli. Szabadidejükben nem egyszer láttuk már úgy az I. jegyzőt, mint a II. bírót is a helyszínén, intézkedést téve, hogy a munkálatok minél célravezetőbben teljesíthessenek. És az így van helyesen. A gazda szeme járjon elől.

— **Apákat keresnek** Petrozsényben. Fura dolog, de megtörtént. Folyó hó 2-án nem kevesebb mint négyen jelentkeztek nagyközségünk lakói közül köztisztviselőben álló I. jegyzőnként kérve őt, hogy a karjukon lévő kisdédeknek keresné meg, tudakolná meg az apjukat s addig is tekintsék őket a község árváinak. A jegyzők és elöljárók egymásra néztek. Mind ott voltak. Egy pillanat műve volt az egész. Hogy mit gondoltak az az ő dolguk. Mindenesetre addig is a míg legalább az anyákat meg nem találják, a község árváinak fogják tekinteni a bemutatott gyermekeket. Az elöljáróság különben megindította minden irányban az erélyes nyomozatot.

— **Nagy havazás** a Páringon. A hosszú ideig tartott derűre végre bekövetkezett a hideg boru. Mult hó 30-án reggel fehér ruhába, hőköpenyegbe burkolódzott a Páring legnagyobb hegyesúcsa, a Mundra; ezt másnap vékony hóharmat követte, mely a konyhakerti vetemények leveleit megsárgította.

— **Sebes hajtás.** Hétfőn összes intézeteink kapuit ünnepélyesen megnyitják s így reggel délbe és este, kivéve a vasárnapokat, gyermekcsoportokkal lesz újra tele a Kossuth Lajos és a Livazény felé vezető út. A mágisztrátus szegszetett ugyan fel — igen helyesen — több pontján a községnek „Tilos a sebes hajtás” felirattal ellátott táblákat, de a fuvaros uraknak úgy látszik nem tetszik azokat becses figyelemükre méltatni. F. hó 1-én délelőtt egy sebesen hajtó vidéki lakos teherhordó kocsjára alól szedtek ki egy 10-11 év körüli fiúcskát. Sebes hajtás közben, a kitérés alkalmával ütötték le a lóvak s így került a kocsi alá. Szerencsére az ijedségen kívül komoly baj nem érte. Igen helyesen eszelekedné rendőrségünk ha a sebesen hajtókat és a szabálytalanul kitérőket szigorú megbírságolás végett, minden tekintet mellőzésével, minden alkalommal kiméletlenül bejelentené az elöljáróságnak.

— **A világ leggyorsabb vonata.** A „Le Figaro” című francia újság közlése szerint az ősszel rendszerítik Páris és Nizza közt a világ leggyorsabban járó gyorsvonatát. Ez a vonat, melyhez külön gőzmozdonyokat konstruáltak, a Páris és Nizza közti 1087 kilométernyi távolságot 13 óra és 50 perc alatt fogja megtenni. Érdekes, hogy a világ eddigi leggyorsabb vonatainak a New-York és Chikágó közti tartották, ez 12 óra 48 perc alatt futja be az 1000 kilométer távolságot, tehát valamivel kevésbé gyors, mint ez, amelyet a francia újság jelez. Az új páris-nizzai gyorsvonat óránkénti haladása a fenti adatok szerint átlag 77 kilométer; de az óránkénti tényleges gyorsaság megközelíti a 100 kilométert; — az elmaradó 23 kilométer az egyes állomásokon való tartózkodásba számítandó. A mi gyorsvonataink ehhez képest bizony csak vicinálisok; mert a máv. gyorsvonataink 60 kilométer óránkénti sebességgel

mellett, leszámítva a tartózkodást, átlag csak 50 kilométert tesznek meg tényleg óránként. Mitszójunk ezek után a piski-petrozsényi vonatok menetsebességéről, melyek 80 kilométernyi utat 4 óra 40 perc alatt futnak be, vagyis 3.3 perc alatt futnak be egy kilométert.

— **Vasutasok érdeke.** Lapunk számaiban több ízben megemlékeztünk a vauuti mozgalomból bírói eljárás alá vont vasutasok sorsáról, s várva vártuk az ügy döntését, mely a piski és petrozsényi felfüggesztett vasutasok sorsát megpecsételi. S most már örömmel vettük a hírt, hogy a kolozsvári ítélő tábla augusztus hó 23-án kelt ítéletével a vasutasok ellen beadott vádhatározatot elutasította, s a mi még eddig sehol sem történt meg, kimondta a kir. ítélő tábla a vasutasok közhivatalnoki jellegét, tehát közhivatalnokok, a bünyöségükre nézve azonban alapos gyanu sem forog fenn! A meghurcolt vasutasok eme végleges felmentését örömmel fogadták mindenütt, s talán még azok is, kik az ügy döntésében másképp bíztak! — Az ítélet azonnal kézbesítettett az illetékeseknek, kik ezt bejelentve az épp itt tartozkodó üzletvezetőnek, kérve most már állásaikba való visszahelyezését, megnyugtató választ is kaptak, sőt az eredmény is már megvan, az üzletvezetőség a bírói felmentés alapján a felfüggesztett vasutasokat augusztus hó 31-én állásaikba visszahelyezte. Bár nehéz volt közel 3 és fél hónapig létfontartásuk, örömmel vannak eltelve most, a midőn ujult erővel hozzáfogtak a nehéz és fáradságos szolgálat teljesítésére. Az ítéletet olvastuk nem mulasztjuk el ez alkalommal üdvözlésünket küldeni mindazoknak, a kik elősegítették a bírói karnak nehéz munkáját az alaptalan vád tisztázásában, értjük azon kihaltatott tanukat, a kik az igazságnak megfelelő felvilágosításokat szolgáltatottak! Rend van és csend van, vigan fűtyörésnek a mozdonyok, s nyugodtan dolgoznak immár a vasutasok.

CSARNOK.

Rózsatővön....

Rózsatővön rózsabimbó

Önkénytelen

Meg-megrezzen....

Inog, leng a rózsaszál....

Mézet keres a méh rajta,

— S azt talál....

Majd elröpi megrakottan

A méh róla

Tova.... tova....

Inog.... leng a rózsaszál....

Mérget keres a pók rajta:

— S azt talál.

Tán egy virág ez az élet?

Hátha?... hátha....

Hát ki látta?

Műd mint a rózsaszál....

Mézet... mérget?... Ki mit keres:

— Azt talál!

Én Istenem!

Hogyha támadt egy... egy vágyam,

A szívembe belezártam.

Nekem is van... hogyné volna?

Én is szivők édes álmot

Úgy titokba.

Hogyha olykor életemben

Lemondanom kellett nékem,

Meg is tettem panasz nélkül,

Pedig... egy-egy csillag tünt le

Tiszta égről.

Úgy megviselt a küzdelem!

Nem tagadom: én kerestem....

Hogy eszményem testté váljon

És itt állok... és könny reszket

Szempillámon!

Nincs is kinek elmondanom,
Ha panasz van ajkamon.
Hallgasd meg hát én Istenem!
Annyi panasz... annyi bánat
Van szívemben.

Szívem, lelkem mind kitárom;
Te ismered szívvilágom
S rád gondolva panasz helyett
Szótalanul elsóhajtom
Szent Nevedet.

H A.....

Ha lehullott,

Lomb, levél:

Itt, meg ott a száraz ágon

Egy... egy él...

Ha szívünkben

Mind kihal:

Vágy és remény, marad ott még

Egy-egy dal...

S vigasztal.

Jönnék....

Jönnék a felhők

Majd tavaszállnak

Egy másuttan így

Jönnék a vágyak.

Csak a reménység

Marad a régi...

Életet adhat:

Mindenik érzi....

II.

Jönnék a felhők

Majd tova szállnak

Egy másuttan így

Jönnék a vágyak....

Mennyi... de mennyi:

Szívem... az érzi.

Ezek után is

Gyermeki tiszta,

Most is a régi!

Br.

Felölös szerkesztő: **Nagy Miklós.**
Kiadótulajdonos: **Figuli Antal.**
Főmunkatárs: **Fekete József.**

Krausz József,
órásmeister

Petrozsényben, Kossuth Lajos utcán.

Ajánlja a Petrozsény és vidéke n. é. közönségnek a Kossuth Lajos utcán levő raktárát, melyben legfinomabb kivitelű fali- és inga-órák, legjobb és pontosan kiszabályozott zsebórák, arany- és ezüst-ékszerek, ugymint: varrógép és kerékpárok és azoknak alkotrészei, villamos háziessengő stb. cikkek, gyári áron kaphatók.

Elfogad mindenféle óra- és ékszerjavításokat 2 évi jótállás mellett, varrógép és kerékpár javításokat legjutányosabb áron saját műhelyében készülnek el.

Elvállalok villamos háziessengők és acyetyln világítási felszereléseket.

Végül ajánlom a most forgalomba jött villamos irodai órákat, melyeket felhuzni soha nem kell, üzletben mindenkor megtekinthetők.

Tisztelettel

Krausz József.

A „Kávé király”-hoz.

A ki jó zamatu s illatu kávét kedvel, az csakis „KIRÁLY-KÁVÉT” vegyen, mely a legkiválóbb fajok vegyítéséből áll s eddig még egy nem létezett módszer szerint van pörköltve. Hosszas kísérletezés után sikerült ezt elérniük s így minden kávétismerő, ki egyszer megízleli, soha más kávét nem fog használni.

Ismeretes, hogy a kávét a legérzékenyebb ezikk, melyből a finom zamat s illat azonnal elillan, valamint minden izt s szagot felvesz, miért is ezen kiváló kávét lemezdobozokba csomagoljuk s szállítjuk bármely postaállomásra bérmentve, utánvétellel a következő árban:

1 kilogrammos doboz — 4 kor. 80 fill.

2 „ „ — 9 „ „

4 „ „ — 17 „ „ 20 „

Ezen különleges pörkölt kávén kívül ajánljuk a következő nyers fajokat, szinte bérmentve, utánvétellel bármely postaállomásra:

1 postacsomag 5 kgr. legfin. Cuba K. 13.50

1 „ 5 „ „ Ceylon „ 12.

1 „ 5 „ „ Jamaica „ 11.20

BIRÓ ÉS TÁRSA

9—26 a „Kávé király”-hoz

Budapest, VI. ker. Teréz-körút 2/h.

A „Kávé király”-hoz.

Petrozényi izraelita hitközség előljárósága.

Értesítés.

Van szerencsém a hitközség tagjait értesíteni, miszerint a templomi ülőhelyek egy évi időtartamra f. hó 5-étől bérbeadtnak.

A régi bérlők jogait f. hó 5. 6 és 7-én **Hermann Adolf** ur hitközségi pénztárnoknál érvényesíthetik. Ezen határnapon túl az ülőhelyek jelentkezési sorrendben fognak bérbeadni.

Egyidejűleg a hitközségi tagok tudomására hozom, hogy a főünnepekre az Előljáróság a **Gross Herman-féle Mátyás utcai házbán pótimaházat** rendez be, a hol férfi és női ülések négy koronáért férfi ülések két koronáért válthatók a hitközségi pénztárnoknál.

Teljesen vagyonatlanok „Ingyen jegy”-ért **Israél Mózes** templomgondnoknál jelentkezzenek.

Miután az ünnepeken a templomba illetve pótimaházba való bemenetel **csakis templomjegy előmutatása mellett engedtetik meg**, ez okból azoknak idejekorán való beszerzésére a hitközségi tag urak felkértemek.

Petrozény, 1904. szeptember hó 1-én.

Váradi Vilmos

hitközségi elnök.

Mindennemű építkezésekhez a legjobb minőségű szürke kő, jutányos áron kapható Bocza János, köbánya-tulajdonosnál helyben.

1—3

KIADÓ ÜZLETHELYISÉG.

A Zárda szomszédságában lévő, Főutcára nyíló két nagy teremből álló **üzlethelyiség** azonnal kiadó. Értekezhetni lehet:

Figuli Antal

nyomdatula donossal.

Üzletáthelyezés.

Van szerencsém tudatni, a helybeli és vidéki n. é. közönséggel, hogy f. év szeptember hó 5-től a főutcán lévő Gundl-féle házba áthelyezzem szabó-üzletemet.

Nagyrabecsült megrendelőimet azzal a kellemes hírrel is van szerencsém meglepni, hogy már az őszi időnyre is berendeztem üzletemet a legnagyobb választékban a legfinomabb **angol szövetekkel a legdivatosabb** mintákban — s így becses megrendelésüket képes vagyok a legmagasabb igényeknek megfelelőleg a legjutányosabb árak mellett felelősség elvállalása mellett teljesíteni.

Magamat jóindulatu támogatásukba és pártfogásukba ajánlva vagyok

kiváló tisztelettel:

Mannheim Farkas

férfi-szabó.

KÖNYVKÖTÉSZETEMET

az igényeknek megfelelően akként rendestem be, hogy minden ezen szakmába vágó megbízatást a legpontosabban, legjutányosabban és a legmesszebb menő kívánalmaknak megfelelően teljesíteni képes vagyok. A legegyszerűbb- és legdiszesebb könyvkötészeti munkákat s e nemű diszmunkákat teljesítem s a n. é. közönség pártolását tisztelettel kérem:

FIGULI ANTAL.

➤ A PESTI NAPLÓ új karácsonyi ajándéka. ➤

A Magyar

FESTŐMŰVÉSZET ALBUMA.

Páratlan diszú, külső kiállításban és belső tartalmában egyedül álló remekmű az, a melyet a „Pesti Napló” az 1904 év karácsonyára szánt meglepetésül, olvasóinak. Eddigi karácsonyi ajándékainak díszes sorozatát folytatja most a „Pesti Napló”, új és minden eddigi ajándékot messze tulszárnyaló diszművel, melynek czime ez lesz:

A Magyar Festőművészet Albuma

A magyar festőművészet remekeinek gyönyörű foglalata lesz ez a páratlanul álló diszmunka, amely a magyar festés remekait fogja felölelni a XVII. század nagy magyar festőitől, Kupeczkytól, és Mányoktyól kezdve egész a jelenkorig, amikor Munkácsy Mihály, Székely Bertalan, Lotz Károly, Benczur Gyula, Madarász Viktor és Zichy Mihály vezetésével hatalmas gárda szolgálja a magyar festőművészetet. A magyar irodalomban nincs még olyan mű, amely a magyar festőművészetet ilyen gazdaságban mutatja be. Ötven nagyszabású festményt szemeltünk ki, amelyet mesteri kivitelű

Ötven műlapon

mutatunk be a magyar közönségnek. Az ötven műlap nagyrésze gyönyörű

sok színnyomású kép

A Pesti Napló előfizetési ára egész évre 28 kor., félévre 14 kor., negyedévre 7 kor., egy óra 2 kor. 40 fillér. — Szerkesztősége és kiadóhivatala:

Budapest, VI., Andrassy-ut 27 szám alatt van.

Bor és Szőlő

árjegyzéket ingyen és bérmentve küld

Vetye Lajos

szőlő nagy birtokos Nagy-Ösz.

Kiadó lakás.

Petrozényben a Mátyás utcában lévő lakóházam szept. 1-től haszonbérbe vehető. E lakás áll 3 nagy szobából, 1 konyhából, 1 kamrából és fűskamrából. A lakás esetleg 2—3 lakó részére is átalakítható. Minden lakónak rendelkezésre lesz bocsátva külön udvar, külön kert és különféle melléképület. Bővebb felvilágosítással szolgál Herman Adolf ur.

Káiling Károly, tulajdonos.

Értesítés.

Azon vidéki tanulók, kik a petrozényi iskolákat ohajtják a következő tanévben látogatni jutányos feltételek mellett tiszteséges kosztot, lakást, szóval teljes ellátást nyerhetnek özvegy **Groszek Nándornénál**, — ki lakik Petrozény fő-utcájában, a Kossuth Lajos utcában.